

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

2. An privatis lucrari ex cambij minuto, liceat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

triplex est permutatio. Prima, rei cum re, ut, si dem vinum pro frumento; & hæc dicitur absolute permutatio. Secunda, pecunie cum re, ut, si aurum pro vino; & hæc dicitur emptio, & venditio. Tertia, pecunie cum pecunia, ut, si dem auream pecuniam pro argentea, vel etiam pecuniam præsentem hic, pro alibi existente, & hæc permutatio vocatur cambium.

2. Hinc vides, rectè docere Aristotelem l. c. & S. Th. 2. 2. q. 78. art. 1. & cap. 14. de Regim. Principum, Pecuniam alium usum esse primum, atque hunc esse, ut sit aliarum rerum pretium. Alium, esse secundarium, minusque principalem, cumque esse, ut possit permutari, emi, vendi, commodari; Cujus posterioris usus ratio est manifesta, quia aurum, & argentum non relinquunt naturam suam, suamque æstimabilitatem materiæ ex eo, quod per consensionem gentium sint in pretium aliarum rerum instituta.

3. Quæres: In quo genere contractuum est numerandum cambium?

Respondeo: Aliqui volunt referri ad contractum permutacionis; permutatur enim pecunia, v.g. Aurea cum argentea, vel pecunia præsens cum absente: Aliqui ad contractum innominatum, do, ut des: Aliqui ad contractum emptiois, & venditionis; Emitur enim una pecunia pretio alterius: Aliqui ad contractum locationis, & conductionis, nam Mercator, v.g. locat alteri industriam, & operam suam, quâ transfert pecuniam ex uno loco in alium, vel quâ conquirat pecuniam, scilicet argenteam, ut possit dare pro aurea, &c. Omnes hi profectò loquuntur suo modo probabiliter. Sed nihilominus, semper debere servari æqualitatem inter datum, & acceptum.

CAPVT II.

Quotuplex sit Cambium Reale?

1. Reale dico; nam siccum, cum contineat meram usuram, non est à nobis explicandum, sed expellendum: Siccum autem appellatur, & est illud, quod fingitur esse reale, cum non sit; fingitur enim commutari pecunia cum alia, sed verè non commutatur: Sicut fingitur aliquando fieri solutio in alio loco, cum tamen fiat in loco, ubi datur: Et meritò appellatur siccum, quasi sterile, & carens humore, quia non habet justum titulum, unde lucrum afferendum sit, Ita Mol. d. 368. num. 6. Less. l. 2. c. 23. n. 5.

2. Porro Cambii Realis tres invenio Classes. Prima, continet Cambia minuta, id est, quando mutatur pecunia major cum minori; pulchra cum deformi; nova cum veteri; vetita cum legitima; usualis in hac Provincia, cum usuali in alia Provincia, & hoc vocant aliqui ex Valentia 1. 3. in 2. d. 5. q. 23. p. 1. purum, seu simplex Cambium, seu etiam manuale, quia de manu ad manum fit, idque in eodem loco regulariter.

3. Secunda Classis continet Cambia per litteras, quæ vocantur etiam Cambia localia, id est, quando præsens pecunia commutatur cum absente. Quod Cambii genus, cum fiat per litteras communiter, à literis nomen accipit.

4. Tertia Classis ad Cambia per litteras addit unam quandam circumstantiam peculiarem, id est, quod soleat fieri ejus solutio in quibusdam Nundinis, nam propterea vocatur Cambium ad Nundinas. Vocatur item aliquando Cambium cum Recursa, & Cambium cum Recambio, id, quod paulò post explicabitur latius.

5. Hinc, ne in vocibus hæreat, nota ex Lupo comment. 3. de usur. §. 3. num. 49. illum, à quo petitur Cambium, appellari Campforem, Numularium, Argentarium, Mensarium, Bancarium, Trapezitam, & Collybistam (Collybus enim significat propriè illud detrimentum, quod Numularius patitur ex permutacione

pecunie, ob quod meretur compensacionem, ut etiam Collectarius à colligendis impostis, ut apparet lege quâvisquam, §. Si certum petatur. Qui Cambium accipit, accipitque pecuniam, & sic lucrum alteri ex Cambio accepto dat, dicitur Camplarius, sumptuosus, quando ab aliis similibus, in quibus, qui, & g. accipit, dicitur Donatarius, qui mutuum, Mutuarius, discurremus.

CAPVT III.

De Cambio Minuto.

§. I. An pro hac Cambio liceat lucrari?

1. Pro Cambio minuto licet posse moderatum procommuni est nunc opinio Covar. de cella. Num. 4. Less. l. 2. c. 23. n. 7. Mol. d. 399.

Ratio est in promptu, quia in illo jussu aditum unde quis exigere possit ejusmodi lucrum, non habet Delugo disp. 28. de Inst. a num. 8. & ut tenet, modo sæpius erit mox in similibus à nobis repetendum, qui capibunt, seu qui cambiis dandis operam coguntur facere expensas, pericula subeunt, laborant in conquirendis, asportandis, congerendis, conservandis pecuniis varii generis: tenentur etiam numerari, & dictas pecunias permutare, quando sunt Ministerii publici ad hoc deputati, alia item mercimoniæ officinam conducunt, Reipublicæ servant, in locum aliquando pecuniam non asportant, unde fignale plus valeret, &c. Ex quibus omnibus, vel singulis fit, ut officio ipso cambiendi, aliquod moderatum lucrum accipere, æquum sit.

2. Moderatum autem erit id, quod sine usu lucro co receptum est (sine fallacia tamen, & sine vi) si Principe est constitutum: Sive (si, nec usus, nec Principis adit taxa) id, quod à prudenti viro, considerans omnibus prædictis circumstantiis, præsertim utilitatem, vel paucitatem perentium, vel donantium ad Cambium judicatum fuerit. Ita Tol. lib. 5. c. 51. o. Terrib. in summa, 2. p. c. 105. n. 2.

PRIMA DIFFICULTAS.

§. II. An privatis lucrari ex Cambio minuto liceat?

1. Dico, licere, teste Lessio loc. cit. d. 2. num. 1. lūm Ministris publicis, ut modo vidimus, verum etiam hominibus privatis aliquid moderatum, & exiguum lucrari, multò magis, quando in permutacione se aliquo commodo quis, vel emolumento privatur. Quare, si tibi dem pecuniam pretiosam, pulchram, splendidam, magnam, antiquam, ratam, tradidit mihi minutam, deformem, æream, possis aliquod moderatum recipere. Sicut, si tibi dem pecuniam aptam ad deaurandum Calicem, tu vero des mihi auream, sed non ita aptam, possis aliquid lucrum habere. Ita Sylvest. de usur. §. 1. quia illa aptior est pretio æstimabilis. Moderatum autem dico illud, quod vel Iudicio prudentis, vel usu ipso, vel aliqua lege constitutum sit.

2. Quid, si prohibitum alicubi sit, ne privatis hæc minuta Cambia exerceant?

Respondeo: Licet aliqui doceant, tunc res perit mortaliter, si lucrum accipiant, & ad restitutionem non tenentur: tamen probabilius est, nec teneri ad restitutionem, nec peccare mortaliter: Non teneri ad restitutionem, nam, ut docet Molina disp. 399. Lessius loc. cit. num. 17. non potest assignari, cuiusnam restituere tenentur; non enim tenentur restituere illis, cum quibus permutant, quia non plus ab eis receperunt, quam eis

nibus expensis, valeat pecunia, ut supponimus, nec Reipublicæ, nec alteri, quia hæc, vel alter nullum damnum passi sunt; ergo cum aliud assignari nequeat, nulli restituendum est. Nec peccant mortaliter, ut habet idem Mol. loco citato, quia, si damnum alteri non faciunt, unde nam (propter aliquam venialem inobedientiam) habetur peccatum mortale?

3. Ex dictis num. 1. Illud discrimen collige inter Ministros deputatos ad hoc officium, & inter non deputatos; nam hi non possunt tantum pretium exigere, quantum Ministri ex officio deputati? Qui enim tenentur ex officio, coguntur congregare varietatem monetarum, subeunt pericula, expensas, labores, &c. quæ, saltem omnia, & necessariò, non subeunt non deputati.

4. Cælestinus T. de Cambiis, cap. 2. existimat, tantumdem posse exigere eos, qui sponte exercent Campsariam, quantum qui ex officio, in locis, in quibus pretia dictorum minorum cambiorum, jam sunt constituta, sive ex taxa Principis, sive ex usu recepto. Cujus doctrinæ ratio esse possit, quia tunc jam pretium Cambii in foro est commune, atque adeò iustum pro omnibus exercentibus Campsariam. Quare si idem usus etiam esset inter homines privatos, qui talem artem ex officio, sive voluntario, sive à Republica injuncto non exercerent, profectò, & hi possent, modo dicto lucrari; sicut enim, si ratione latrociniorum auctum sit pretium frumenti, omnes possent, aucto pretio, vendere; ita in hoc casu possent privatus cambie pretio secundum æstimationem communem.

5. Hæc pro doctrina Cælestini. Verum, diligenter videndum, an ejusmodi usus universaliter adsit; ego enim ejusmodi universalem usum nondum vidi: licet enim in aliquibus Regionibus, si deputatus ex officio det tibi unum, verbi gratià, tarenum argenteum, soleat à te pro suo lucro unum, verbi gratià, gradum Siculum acquirere, non tamen acquirere simile granum solet, si tu des illi tarenum argenteum, ille verò grana tibi reddat ærea. Multò minùs ergo Privatis aliter facere licebit.

6. Quæres: An licitum sit nummulario cuicunque permutare pecuniam hic Panormi, v. g. ut alibi, v. g. Neapoli. aliam minutam, vel ibi usitatum recipiat, sed ita, ut acquirat lucrum, non ad rationem lucri Cambii per litteras, de quo mox, sed ad rationem lucri, quod ex tali minuto Cambio conquiri solet?

Respondeo, cum Caiet. in opuscul. de Cambiis, cap. 6. licere, nam hoc lucrum ex minuto Cambio solet esse minus, quam illud ex Cambio per litteras, nec loci distantia reddit illicitum, quod ex se licitum est.

SECUNDA DIFFICULTAS.

§. III. De Cambio, additâ pecunia custodiâ.

1. Hæc etiam id reducitur, nam dum deponitur aliquando pecunia apud Mensam, seu, ut Panormi consuevit loqui, apud Tabulam, redditur deinde non eadem n. sed alia, unde videtur esse quoddam Cambium, quod Cambium custodiæ appellant nonnulli. De hoc igitur difficultas est: An Tabularii possint lucrum aliquod ex tali custodia recipere?

2. Respondeo: Si sint Ministri ad hoc ex officio deputati propter sumptus, quos habent in conservandis pecuniis, in exhibendis libris, & in subeundis cæteris laboribus, licet aliquid moderatum accipere clarè colligitur ex dictis. Ita Val. l. 3. in 2.2. d. 5. quest. 23. p. 3. Lop. de contr. l. 2. c. 2. concl. 2. Lege item Delug. d. 28. de iust. à n. 61. & totam sect. 6. Verum, multis in locis nihil solvitur à deponentibus pecuniam, vel ab extrahentibus illam à Banco, vel Tabula, ne propter numerationem quidem pecuniæ, jam alicubi ejusmodi deputati ad custodiam, non sunt merè Depositarii; non enim debent reddere eandem pecuniam, sed tantumdem,

unde cum fiant illius domini, possunt illa uti ad licitas negotiationes, & sic multum lucrati. Alicubi verò restituta quædam, imò, & tota pecunia, de qua non disponit expressè is, qui illam deposuit, vel ejus legitimus hæres, attribuitur Tabulæ cum non contentendo ejusdem Tabulæ lucro. Hæc igitur, & similia emolumenta compensant laborem custodiæ, unde nihil pro illa solvi consuetum sit.

3. Quod si pecuniam custodiens sit homo privatus, potest, vel non potest lucrum aliquod accipere juxta obligationem, periculæque, quæ suscipit, compensata utilitate ex depositis pecuniis, ut habetur ex dictis.

4. Illa duo quæ sita nuper à nobis fuerunt. Primum, si quando est solvenda ratio custodiæ, à quo est solvenda, à deponente pecuniam, an à Tertio, cui fortè deponens mandavit, ut illi Tertio numeraretur? Secundum, Potestne Custos ejusmodi, quando deinde reddidit, seu solvit Domino pecuniam aliquid accipere ob laborem illam enumerandi?

5. Respondeo ad primum, solvendum esse à deponente. Ita Valent. loco citato, nam labor custodiæ assumitur in gratiam deponentis, non verò in gratiam illius Tertii, cujus justitia postulat, ut integrè ipsi solvatur, quod ei debetur.

6. Ad secundum, Respondeo, Custodem nihil posse recipere ob dictam numerationem; nam hanc suscipit in gratiam suam, ne plus solvat, quam debet. Cum autem paulò superius dixi, Nummularium posse aliquid sumere pro numerandis pecuniis, idè dixi, quia ipse subinde numerat in gratiam alterius, ut notat Lessius, l. 2. cap. 25. num. 79. & quia debet numerare multas pecunias hinc inde conquisitas, ut sit promptus adambiendum, non verò ob numerationem, quam exhibet, quando aliquid ipse debet.

7. Hæc responsioni ad secundam hanc quæstionem se opponit Sotus, l. 6. q. 11. art. 5. & Valent. loco citato, quatenus asserit, esse consuetudinem aliquid accipiendi ratione numerationis: unde videtur (Inquit Sotus) Republica ad id licentiam concessisse. Sed Respondeo, à Republica hanc licentiam nunquam concessam fuisse, quia Republica non potest licentiam dare non solvendi tamen, quod ex iustitia creditori debetur; nisi, quando bonum publicum requireret oppositum, quod bonum in hac re minima non videtur adesse.

8. Nihilominus puto, sententiam Soti in eo casu mihi videri probabilem, quando Custos nihil lucri habet ex custodiâ pecuniarum. Tunc enim, licet, dum illam tibi reddit, suâ intersit reddere, quantum debet; tamen hoc totum pendet à Beneficio, quod tibi contulit, volendo tuam pecuniam sine ullo suo emolumento custodire. Cur ergo ex eo Beneficio detrimentum patiat, & tibi tuam pecuniam enumerare propriis sumptibus obligetur?

TERTIA DIFFICULTAS.

§. IV. De eo, qui ex industria cambit monetam alterius.

1. Famulus habens à Domino viginti, v. g. tarenos ut cum illis satisfaciat sui Domini creditoribus, velemat pro suo Domino vinum, oleum, &c. utitur hac industria, ut illos permutet in monetam æream cum suo lucro; accipit enim moderatum quid, unum, v. g. granum ex singulis tarenis, sibi quæ illud reservat. Quærimus, an hoc unum licitè possit retinere, posito, quod jam per monetam æream placitum Domini bene complevit, ut hic semper supponendum est.

Respondeo, postea, cum Mol. d. 402. Less. loco citato, num. 18. Bonac. de contr. d. 3. quest. 5. de Cambiis, num. 3. Delug. d. 28. de iust. à num. 24. quia hoc est lucrum ejus industriæ, non enim pecunia est sicuti ager, & pecus, quæ fructus pariunt Domino, sed est ex se sterilis: quare totum